

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

VII. Bononiam Romamque exemplis & sermonibus iuuat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

CAPVT VII.

Bononiam Romamq; sermonibus iuuat.

I AM præstituta Hierosolymitanæ peregrinationi dies abierat, neque tamen (obnoxio adhuc hostium classibus mari) spes transmissionis dabatur vlla. Restabat vt ex votorum formula Pontifici Max. addicerent se. Patres ergo communi consilio statuunt, vt Ignatius, Petrus Faber, Iacobus Laines Romam petant; Pontificemq; adeuntes, ei vota & operam suam sociorumq; offerant ad auxilium animorum. Interim cæteri in celeberrimas Italiæ Academias diuisi studiosos literarum adolescentes pietate imbuerent pellicerentq; , si quos Deus ad suum numerum aggregatos vellet. In Academiarum partitione Xauerio Bononiensis obuenit, non minimo illius ciuitatis bono. Namq; vt Bononiam attigit, ad S. Dominici sepulcrum, cuius perstudiosus erat, sacris operaturus accessit. Fortè interfuit rei diuinæ Elisabetha Casilina Bononiensis virgo Deo sacra, ex Dominicanorū sanctissima disciplina. Quæ Francisci sanctimoniam odorata, imperare sibi non potuit, quin cum eo colloqueretur sub sacrum. Colloquiū tale fuit.

vt illa viri sanctitate capta teneretur. Erat
 Elisabethæ patrus Hieronymus Casili-
 nus nomine, vir doctus iuxta ac nobilis,
 idemque S. Petronij Canonicus, & Re-
 ctor S. Lucie, in cuius ædibus habitabat.
 Hunc igitur Elisabethæ rogatu Francis-
 cus adiit, & quâ sermonis comitate, quâ
 suauitate morum adeò sibi deuinxit, vt
 ille vltro ac prolixè eum domum suam
 inuitaret. Et Xauerius talis viri hospitio
 libenter vsus, conuictum hospitis recu-
 fauit, mendicato (vtri consuèrat) victi-
 tans cibo. Obseruabatur interim à Casi-
 lino eius virtutum admiratore, qui dein-
 de etiam illarum præco extitit. Franciscus
 ergo, etsi quòd tum infirma erat valetu-
 dine, plus animi attulerat quàm viriùm;
 tamen virtutis ardor, quod viribus dee-
 rat, abunde suppleuit. Haud secus quàm
 si optimè valeret (adeò immensa erat de
 hominibus benemerendi cupido) per o-
 mnia ferè Christianæ charitatis munia,
 eximia eius benignitas vagabatur. Quo-
 tidie re diuina de more facta, ægris in va-
 letudinariis, vinctis in custodiis inseruire,
 pueris & idiotis hominibus Christianæ
 doctrinæ rudimenta tradere, accedenti-
 um confessiones audire institit. Insuper
 in triuiis compitisque ad multitudinem
 verba facere, non assidua magis quàm sa-
 lubri

*Hospitio
 utitur
 Hierony-
 mi Casili-
 ni.*

*Sedulitas
 eius in pro-
 ximis iu-
 uandis et-
 iam cum
 minus va-
 leret.*

lubri ratione. Neque enim nouum hoc speciosum & declamatorium concionandi genus, sed vetus illud ardens & prorsus Apostolicum sequebatur. Nullus rationis fucus, ornatusque verborum, sed maximus ardor animi spiritusque; grauisissima certissimaque; sententia, quas veritatis index orationis simplicitas & quasi negligentia commendabat. Oris totiusque corporis conformatio ad modestiam & humilitatem, spirabat eam, quae in animo latebat, sanctimoniam. Emicans ex ore atque oculis pietas facile declarabat, quicquid diceretur, ex intimo animi sensu ardenti que pectore proficisci: quo feruentiora etiam ad auditorum mentes verba, tanquam faces, perueniebant, eorumque voluntates accendebant vehementius: ut satis appareret quam ignitum sit eloquium diuinum, cum ita iactatur ab hominibus, ut suppeditatur à Deo. Nempe erat Xauerio propositum, non gratiam hominum & popularem captare auram, sed in mentibus auditorum Dei timorem amoremque ingenerare; animorum utique salutem, non suae existimationi consulere. Summa porro concionum, ut acerbissimos sempiternosque cruciatus apud inferos improbis constitutos, rursusque aeterna cumulatissimaque praemia

Concionandi ratio.

Summa concionum.

mia

*Concionū
fructus.*

*Paupertatis
amor.*

*Xaverius
verbis par-
cus, sed mi-
rè efficax.*

mia, quæ bonos manent in celo, proponeret: vitiorum quoque foeditatem & virtutum speciem pulchritudinemque non venuste sed grauitè demonstraret. Sic iactum fatumque Dei verbum nec seignibus excipiebatur animis, & optatos Deo Franciscoque ferebat fructus. Complures quippe mortales, Deo beneiuuante, è flagitiorum extracti cœno: non pauci ad frequentem Sacramentorum vsum perducti: magna insuper pecuniarum vis eleemosynarum nomine collata: cuius tamen ille ne teruncium quidem attingebat; sed ea in pauperes diuisa, ipse ostiatim victum sibi quaeritabat, simul egentium necessitati prospiciens, & concionatoriarum dignitati. Quo factum est non modò quod agebat, vt quamplurimi respiscentes piam Christianamque vitam instituerent; sed etiam quod non laborabat, vt eius nomen omnium sermo ac fama celebraret. Nec in concionibus magis, quàm in priuatis sermonibus officisque, mirabilis extitit. Casilin^{us} eius hospes, de quo antè diximus, dilibat. Fuisse XAVERIUM verbis pargens eius obseruator, sic commemoratum, sed mirè efficacem. De rebus vtique diuinis tanto animi ardore verba facere solitum, vt auditorum pectora inflam-

flama
quo
lamu
mi se
maru
ab se
rum
esset
tides
mo
hor
vicio
desi
nis.
que
gia
cise
gra
nia
fua
Na
rij
ius
tic
cū
re
lu
de
ci
te

flam-

flāmaret. In sacro faciendo, præsertim eo, quod de Christi Domini Passione appellamus, solenne illi fuisse, ab intimo animi sensu ingentem profundero vim lacrymarum. Quo in sacrificio nonnunquam ab se visum in commemoratione viuorum, cū eius animus adeo abstractus esset à sensibus, vt ministri vestem identidem trahentis reprehensionem nullo modo sentiret; nec ante circumactam horam ad societate rediret corporis. Illū vtique (quod de Daniele dicitur) virum desideriorum extitisse, multæque orationis. Igitur hæ res multos ciuū, ipsumque in primis hospitem, ad studium egregiæ pietatis adduxere; & apud eos Francisci etiam post discessum, memoriam gratam ac celebrem fecere. Itaque Bononiæ haud minus diuturna sanctimoniam suæ quàm industriæ reliquit vestigia. Nam Caslinus diuersorium illud Xauerij deinde honore habuit, & sociorum eius vltro citroque commeantium hospitio addixit. Procedente autem tempore, cū Societas IESV domicilium quæreret Bononiæ, non sine Dei nutu ac voluntate, proxima Francisci diuersorio domus ei obuēnit, ipsaque ædes S. Luciae, vbi ille sacrum factitauerat. Quo tempore Xauerianum hospitium sancti

*In sacro æ
Passione
Domini
abstrahitur à sensibus.*

Domus; viri memoria, locique religio, in facellum
ubi diuer- vertit: vt idem Xauerij foret & diuersorij
satus est, & sanctitatis monumentum. Porrò id fa-
in facellu cellum, cum aedes S. Luciae reficeretur,
versa. nouo templo includi, & IESV circumciso
 dicari placuit. Credas illam Societati se-
 dem diuinitus per Xauerium destinatam.

Collis hor-
tulorum.

In aede S.
Laurentij;

Bononiensi prouincia bene gesta, Fran-
 ciscus Romam, vti conuenerat, media cir-
 citer Quadragesima venit, ANNO
 M. D. XXXIX. Diuersabantur tum
 Patres precario sub radicibus Collis Hor-
 tulorum (Montem Trinitatis vocant) in
 villa, quam eis Quirinus Garzonius, ci-
 uis Romanus, honestus pariter ac pius,
 concesserat. Ibi omnes emendicato vi-
 ctitantes cibo, nec minùs salutis alienae
 quàm suae virtutis auidi, rei Christianae
 communi consensu operam nauare, & in
 Christi vinea pro se quisq; elaborare sta-
 tuerunt; rati ex vrbe religionis sede, plu-
 rimoq; martyrum cruore opima, vberri-
 mos capi fructus posse pietatis. Primùm
 igitur rectum consilium rectè atque ordi-
 ne exequentes, Pontificis Vicarium &
 Parochos adeunt. Facta vbicunq; vel-
 lent concionandi potestate, praecipua vr-
 bis inter se diuidunt templa, Xauerio &
 Petro Fabro S. Laurentij in Damaso æ-
 des obtigit, celebris in primis ac nobilis,
 vbi

ubi alternos inuicem ad populum sermo- *in Dama-*
 nes haberent. Hac igitur in æde, frequen- *so concio-*
 ti ac secunda concione, de rebus non di- *nes habet*
 ctu speciosis, sed vsu necessariis, subinde *ad populū.*
 differens, haud disparem messuit semen-
 ti messem; auditoribusque non tam ad-
 mirationi, quam (quod caput est concio-
 natoris) saluti fuit. Nam populum Ro-
 manum crebris sermonibus ad honesta-
 tem, ad temperantiam, ad crebrum Sa-
 cramentorum vsu, pro virili parte com-
 pulit: cæterisque eius sociis eodem sum-
 ma ope incumbentibus, Romana pietas
 rursus accendi, & antiquæ Romæ species
 paulatim redire visa. Nec populum exco-
 lens Xauerius temeram neglexit ætatem,
 sed eam vicatim Christianis præceptis ac
 mysteriis imbuere intentiore cura insti-
 tit, haud dubius quin ciuitatum confor-
 matio pendèret potissimum ex discipli-
 na atque institutione puerili. Inter hæc,
 Patrum consultationibus decretisque, So-
 cietas IESV in Religionis formam reda-
 cta: nec domi solum ipsa fundari cœpta
 est, verum etiam virtus eius atque indu-
 stria probari foris; adeo vt Ignatij socio-
 rum nomen vltimas quoque terras per-
 uaderet, Deo nouam gentem disci-
 minare toto orbe terrarum
 parante.

CAPVT